

Regionų komiteto nuomonė „2007–2008 m. plėtros strategija ir svarbiausi iššūkiai. Šalys kandidatės“

(2008/C 172/09)

REGIONŲ KOMITETAS

- pabrėžia, kad Europos Sąjunga turi tęsti „atvirų durų“ politiką plėtros klausimu, kad tai galėtų būti pagrindas demokratinėms reformoms ir ekonominiam vystymuisi ir už dabartinių ES sienų;
- primena, kad pagrindinė valstybėms narėms keliama sąlyga yra atitikti Kopenhagos kriterijus bei stabilizacijos ir asociacijos proceso reikalavimus, pabrėžiant ir pačios valstybės nuopelnų principą, kuriam buvo skirta daug dėmesio ir ankstesniais plėtros etapais;
- mano, kad nereikia slopinti veržlaus Turkijos siekio įstoti į ES ir kad Europos Sąjunga turi laikytis įsipareigojimų, kuriuos priėmė nusprendusi pradėti derybas. Tačiau Regionų komitetas pritaria Komisijai, kad derybos su Turkija – neterminuotas procesas, kurio rezultatų negalima užtikrinti iš anksto;
- džiaugiasi Kroatijos padaryta nemaža pažanga siekiant atitikti politinius Kopenhagos kriterijus, ekonominius kriterijus ir įgyvendinant Bendrijos teisyną bei Stabilizacijos ir asociacijos sutartį;
- mano, kad Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija padarė didelę pažangą politinių Kopenhagos kriterijų ir ekonominių kriterijų laikymosi srityje, bet apgailestauja, kad 2007 m. reformos įgyvendinamos lėtai; todėl ragina Tarybą priimti sprendimą pradėti derybas su Buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija.

Pranešėjas: Alin Adrian NICA (RO/LDAE), Dudeștii Noi savivaldybės meras

Pamatinis dokumentas

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „2007–2008 m. plėtros strategija ir svarbiausi iššūkiai. Šalys kandidatės“ (*Vertėjo pastaba: pavadinimo vertimas neoficialus*)

COM(2007) 663 galutinis

Politinės rekomendacijos

REGIONŲ KOMITETAS

Bendro pobūdžio rekomendacijos

1. dar kartą išreiškia įsitikinimą, kad Europos Sąjungos plėtra yra vienas veiksmingiausių būdų daryti politinę įtaką. Iš tiesų, šis procesas yra svarbus žingsnis užtikrinant taiką ir stabilumą žemyne ir šalių kandidačių piliečiams sudaro papildomą galimybę pasinaudoti ne tik bendros ekonominės erdvės teikiama pranašumais, bet ir ES bendromis vertybėmis, būtent laisve, demokratija ir solidarumu;

2. pabrėžia, kad Europos Sąjunga turi tęsti „atvirų durų“ politiką plėtros klausimu, kad tai galėtų būti pagrindas demokratišioms reformoms ir ekonominiam vystymuisi ir už dabartinių ES sienų;

3. primena, kad pagrindinė valstybėms narėms keliamą sąlyga yra atitikti Kopenhagos kriterijus bei stabilizacijos ir asociacijos proceso reikalavimus, pabrėžiant ir pačios valstybės nuopelnų principą, kuriam buvo skirta daug dėmesio ir ankstesniais plėtros etapais;

4. teigia, kad integracijos sėkmė visų pirma priklauso nuo to, kaip šalis kandidatė rengiasi stojimui, ar jos reformos yra teisingos, ir nuo to, kaip griežtai jos įgyvendinamos;

5. primena, kad integracijos sėkmė priklauso ir nuo pažangos stebėsenos ir teisės aktų priderinimo;

6. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi aktyviai dalyvauti integracijos procese, kadangi tai struktūruotas ir demokratiškas procesas, kuris negali vykti tik centralizuotai, be aktyvaus visų lygių valdžios institucijų dalyvavimo ir nesilaikant subsidiarumo ir artimumo principų;

7. mano, kad centrinei administracijai pasiūlius teisėkūros priemonės, susijusios su vietos ir regionų valdžios institucijų kompetencija, būtina konsultuotis su vietos ir regionų administracijos įstaigų asociacijomis;

8. pabrėžia, kad šalies tvarus vystymasis labai priklauso nuo to, ar iš tikrųjų laikomasi pagrindinio decentralizacijos principo, turint omenyje visas jo formas, t. y., ar sprendimai priimami decentralizuotai, ar decentralizuota šalies administracija ir finansai;

9. laikosi nuomonės, kad karas, vykęs praėjusio amžiaus dešimtojo dešimtmečio pirmojoje pusėje, labai paveikė Balkanų tautų kolektyvinę sąmonę, todėl svarbu, kad šio regiono vietos, regionų ir nacionaliniai subjektai bendradarbiautų ir tokiu būdu išspręstų visas problemas, dėl kurių praeityje kilo konfliktai;

10. pažymi, kad, pasitelkiant pasirengimo narystei programas ir politiką, būtina remti ES valstybių narių ir šalių kandidačių vietos ir regionų valdžios institucijų iniciatyvas ir pastangas bendradarbiauti (2008 m. paskelbti Kultūrų dialogo metais), keistis patirtimi ir geros praktikos pavyzdžiais. Toks rėmimas visų pirma turėtų būti pagrįstas naujųjų valstybių narių, į ES įstojusių 2004 ir 2007 m., patirtimi, kadangi didelė jų dalis yra trijų naujų šalių kandidačių kaimynės; pažymi, kad, pasitelkiant pasirengimo narystei programas ir politiką, būtina remti ES valstybių narių ir šalių kandidačių vietos ir regionų valdžios institucijų iniciatyvas ir pastangas bendradarbiauti (2008 m. paskelbti Kultūrų dialogo metais), keistis patirtimi ir geros praktikos pavyzdžiais (pvz., geriausia patirtimi, įgyta taikant Europos vietos savivaldos chartijos principus). Šiuo požiūriu RK turi atlikti svarbų vaidmenį propaguojant mokymo seminarus, kurių tikslas – keistis ES regionų ir vietos valdžios institucijų gera praktika ir išmokomis pamokomis. Toks rėmimas visų pirma turėtų būti pagrįstas naujųjų valstybių narių, į ES įstojusių 2004 ir 2007 m., patirtimi, kadangi didelė jų dalis yra trijų naujų šalių kandidačių kaimynės;

Turkija

11. pabrėžia, jog visi suinteresuoti, kad Turkija, pradėjusi ilgą ir sunkų reformų procesą, gautų paramą. Pagrindinis stojimo į ES proceso principas yra tai, kad derybų tempas priklauso nuo šių reformų pažangos; išorinė parama, kurią teiktų Europos Sąjunga panaudodama turimas finansines programas, taip pat būtų svarus tokio pobūdžio indėlis. Turkija ir Europos Sąjunga turės įrodyti šiame procese, kad yra kantrios ir atkaklios;

12. mano, kad nereikia slopinti veržlaus Turkijos siekio įstoti į ES ir kad Europos Sąjunga turi laikytis išipareigojimų, kuriuos prisiėmė nusprendusi pradėti derybas. Tačiau Regionų komitetas pritaria Komisijai, kad derybos su Turkija – neterminuotas procesas, kurio rezultatų negalima užtikrinti iš anksto; todėl sprendama, ar Turkija gali stoti į ES, Europos Sąjunga turi vadovautis vieninteliu kriterijumi – ar Turkija laikosi ES nustatytų stojimo sąlygų. Be to, svarbu, kad Turkija išipareigtų skatinti geros kaimynystės santykius, atsižvelgiant į derybų metu pateiktas nuostatas. Todėl Komitetas tikisi, kad Turkija atšauks bet kokią ekonominę embargą ir atvers sienas bei liausis grasinusi kariniais veiksmais ar juos vykdydusi kaimyninių šalių atžvilgiu;

13. palankiai vertina sklandžią Parlamento rinkimų eigą ir tikisi, kad naujoji vyriausybė sparčiau įgyvendins reformas, kurios reikalingos norint atitikti stojimo kriterijus, ir kad bus padaryta didelė pažanga probleminėse srityse. Tačiau Komitetas nerimauja dėl nuolat į politinį procesą įsikišančių Turkijos karinių pajėgų ir pabrėžia, kad reikia dar daugiau pastangų užtikrinti visišką ir veiksmingą kariuomenės politinę kontrolę;

14. pritaria neseniai priimtoms priemonėms, kuriomis siekiama iš dalies pakeisti Konstituciją, ir mano, kad šie pakeitimai, jeigu bus priimti, tikrai padės Turkijai labiau atitikti politinius Kopenhagos kriterijus; primena apie tai, kad siekiant visapusiškai užtikrinti žodžio laisvę turi būti pakeistas Turkijos baudžiamojo kodekso 301 straipsnis, pagal kurį baudžiama už „turkiškumą“ ir Turkijos įžeidimą;

15. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos (įgyvendinančios didžiąją Bendrijos teisės aktų dalį) turi atlikti svarbų ir ryžtingą vaidmenį vidaus demokratizacijos ir Europos integracijos procese, todėl rekomenduoja Europos Komisijai pabrėžti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį derybų su Turkijos vyriausybe procese;

16. rekomenduoja persvarstyti savivaldos įstatymą ir suteikti daugiau galių viešojo administravimo institucijoms ir padidinti jų veiklos veiksmingumą;

17. siūlo atlikti tyrimą ir nustatyti keletą Turkijos regionų vystymo modelių remiantis ES valstybių narių pavyzdžiais. Šie modeliai padėtų parengti ir įgyvendinti regionų strategiją ir politiką, nustatyti vietos ir regionų vystymo prioritetus ir įgyvendinti programas, finansuojamas iš Europos pasirengimo narystei, o vėliau – iš struktūrinių fondų;

18. primena, kad būtina sudaryti jungtinį konsultacinį komitetą, kuriam priklausytų Regionų komiteto ir Turkijos vietos ir regionų valdžios institucijų atstovai; todėl rekomenduoja Turkijos vyriausybei pateikti prašymą sudaryti tokį komitetą ir ragina Europos Komisiją nepamiršti tokio organo įsteigimo reikšmės vedant derybas su Turkija;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad Turkija turi toliau dėti konkrečias pastangas vietos viešojo administravimo institucijų finansinės decentralizacijos srityje, kad būtų sustiprinta vietos ir regionų valdžios institucijų finansų autonomija ir kartu sumažinta jų priklausomybė nuo nacionalinio biudžeto;

20. pabrėžia, kad suteikiant daugiau administracinių įgaliojimų vietos ir regionų valdžios institucijoms kartu būtina skirti pakankamai lėšų naujoms pareigoms vykdyti;

21. pastebi, kad Turkija šiuo metu pradeda vykdyti savo viešojo sektoriaus reformą norėdama padidinti viešųjų institucijų veiklos veiksmingumą ir pagerinti jų administracinius gebėjimus, kad jos galėtų efektyviai valdyti nacionalinius ir Bendrijos fondus;

22. atkreipia dėmesį į nuolat pasitaikančius diskriminavimo atvejus Turkijoje moterims bandant įsidarbinti valstybės tarnyboje administravimo ir teisingumo srityse, nors teisinė sistema iš dalies jau atitinka Europos Sąjungos teisės aktus šiuo klausimu; taip pat pabrėžia, kad esama diskriminacijos moterims siekiant švietimo. Iš tiesų dėl griežto religinių tradicijų laikymosi daug

moterų neturi galimybės tęsti mokslus įgijus pradinį išsilavinimą;

23. atkreipia dėmesį į tai, kad Turkijoje tautinės mažumos, ypač kurdų mažuma, patiria diskriminaciją;

24. pabrėžia, kad nemusulmoniškos religinės bendruomenės susiduria su sunkumais Turkijoje, kadangi jos neturi juridinio asmens statuso. Šios bendruomenės susiduria su sunkumais dėl labdaringos veiklos, teisės į tikėjimo laisvę, vadovų rinkimo ir dvasininkų mokymo. Be to, Komitetas pažymi, kad kartojasi išpuoliai ir agresijos atvejai prieš kitų nei Islamas tikėjimų atstovus ir tikinčiuosius. Valstybė privalo užtikrinti, kad tokie incidentai daugiau nevyktų, ir šiuo tikslu naudoti savo pajėgas ekstremistinėms grupuotėms pažaboti ir kovoti su jų destruktiniais veiksmais.

Kroatija

25. džiaugiasi Kroatijos padaryta nemaža pažanga siekiant atitikti politinius Kopenhagos kriterijus, ekonominius kriterijus ir įgyvendinant Bendrijos teisyną bei Stabilizacijos ir asociacijos sutartį; ypač kaimyninėms šalims Kroatija yra puikus pavyzdys, rodantis ekonominės ir politinės integracijos į Europos Sąjungos struktūras ir jos vertybių pripažinimo naudą; džiaugiasi, kad 2007 m. derybose buvo pasiekta esminių pokyčių ir ragina naujai sudarytą Kroatijos vyriausybę didinti pastangas ir įvykdyti sąlygas, kurios leistų pradėti derybas dėl likusių skyrių;

26. palankiai vertina priemones, kurių Kroatija ėmėsi decentralizuodama viešąjį administravimą vietos mastu, ir skatina ją toliau dėti pastangas šioje srityje; mano, kad taikant šias priemones, reikėtų pabrėžti subsidiarumo principą, kad sprendimų priėmimas vyktų kuo arčiau piliečių;

27. laikosi nuomonės, kad reikėtų skatinti ir remti Kroatijos nuolatinį dalyvavimą regioninėse iniciatyvose, skirtose santykiams su kaimyninėmis šalimis pagerinti; pabrėžia, kad būtina stiprinti pasienio bendradarbiavimą tarp Kroatijos ir kaimyninių šalių – Bosnijos ir Hercegovinos, Serbijos, Slovėnijos ir Juodkalnijos – pasienio regionų vietos valdžios institucijų;

28. palankiai vertina visapusišką Kroatijos ir Tarptautinio baudžiamojo tribunolo bendradarbiavimą ir pabrėžia, kad būtina toliau aiškinti karo nusikaltimus, visų pirma stiprinant liudininkų apsaugą;

29. teigiamai vertina tai, kad Kroatijos ir Slovėnijos ministrs pirmininkams pavyko iš esmės neoficialiai susitarti, kad ginčą dėl sienos turėtų spręsti arbitražas; Komitetas ragina Kroatijos ir Slovėnijos vyriausybes išnaudoti visas galimybes šiam susitarimui įgyvendinti ir pritaria Kroatijos Parlamentui, kad Kroatija nusteigs ekologinės ir žvejybos apsaugos zonos, kol nebus pasiektas draugiškas, atitinkantis ES dvasią sprendimas.

30. galvoja, kad Kroatijoje padaryta pažanga įgyvendinant Konstitucinį tautinių mažumų įstatymą ir kad gerėja romų padėtis Kroatijoje; vis dėlto mano, kad reikia siekti tolesnės pažangos pabėgėlių ir etninių mažumų, visų pirma romų, socialinės įtraukties srityje ir jiems sudaryti sąlygas naudotis viešosiomis paslaugomis ir siekti aukštojo mokslo;

31. pabrėžia, kad būtina imtis konkrečių veiksmų ir užtikrinti atsakingą valdymą, ypatingą dėmesį skiriant kovai su korupcija. Atsižvelgiant į tai, palankiai vertina Korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos biuro (KONPB) kompetencijos išplėtimą bei tai, kad Kroatijos teismuose nagrinėjamų korupcijos bylų skaičius išaugo. Komitetas ragina Kroatijos vyriausybę toliau didinti pastangas vykdančią nacionalinę 2006–2008 m. kovos su korupcija programą;

32. palankiai vertina pažangą statant ir atstatant būstus ir infrastruktūrą, taip pat būsto programą buvusių nuomos teisių turėtojų klausimui spręsti, ir ragina šią programą tęsti ir paspartinti jos įgyvendinimo tempą;

33. palankiai vertina pažangą, neseniai pasiektą regioninės politikos ir struktūrinių priemonių koordinavimo srityje; tačiau norint veiksmingai valdyti Bendrijos fondus, reikėtų dar ir kitų priemonių, galinčių padidinti veiksmingumą ir pagerinti valstybės institucijų administracinius gebėjimus;

34. pastebi, kad pažanga reformuojant vietos viešojo administravimo institucijas yra nedidelė, o dėl nevienodo teisės aktų bazės viešojo administravimo srityje įgyvendinimo ši bazė yra neveiksminga.

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija

35. mano, kad Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija padarė didelę pažangą Kopenhagos politinių ir ekonominių kriterijų srityje, kartu pažymi pažangą, padarytą 2007 m. pabaigoje; todėl ragina Tarybą priimti sprendimą pradėti derybas su Buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija;

36. džiaugiasi, kad šaliai pavyko laikytis daugelio Stabilizacijos ir asociacijos sutarties nuostatų;

37. pastebi, kad Ohrido pagrindų susitarimo įgyvendinimas sukėlė didelių permainų Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos visuomenėje, ir dabar visiškai pripažįstama, kad šalis yra daugiakultūrė ir daugiatautė, o tai yra vienas svarbiausių politinių stojimo į Europos Sąjungą kriterijų aspektas; dar kartą primena, kad būtina besąlygiškai laikytis Badinter principo, kad visos šalys turi gerbti viena kitą ir bendradarbiauti pasitelkdamos

demokratinės institucijas, kurias buvo taip sunku įsteigti šioje valstybėje. Tačiau RK apgailestauja, kad ir toliau ribotai integruojamos tautinės mažumos;

38. ragina Buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją semtis patirties iš Europos Sąjungos viešojo administravimo ir švietimo srityje, kadangi ES atsižvelgiama į tautų ir kalbų įvairovę; tikisi, kad ateityje bus pasirašyti susitarimai, padėsiantys vienodomis ir suderintomis sąlygomis drauge gyventi abiem pagrindinėms tautinėms bendruomenėms ir įvairioms mažumoms; todėl siūlo veiksmingai taikyti Konstitucijos nuostatas, kuriomis siekiama užtikrinti vienodą atstovavimą mažumų bendruomenėms valstybės administracijoje;

39. apgailestauja, kad korupcija išlieka labai paplitęs reiškinys, o tai sudaro rimtų problemų. Dėl šios priežasties RK rekomenduoja viešojo administravimo institucijoms imtis priemonių ir užkirsti kelią šiam reiškiniui;

40. vertina pastangas, idėtas decentralizuojant viešąjį administravimą vietos mastu, ir norą didinti jo veiksmingumą ekonomiais ir vystymo tikslais sujungiant įvairias savivaldybes. Tačiau primena, kad būtina spartinti finansinės decentralizacijos procesą ir suteikti daugiau įgaliojimų vietos ir regionų valdžios institucijoms;

41. reiškia nusivylimą dėl nevykstančios pažangos sprendžiant šalies pavadinimo klausimą. Komitetas džiaugiasi, kad JT specialiajam pasiuntiniui Matthew Nimetz vadovaujant atnaujintas derybų procesas ir ragina Buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją dėti daugiau pastangų sprendžiant šalies pavadinimo problemą vadovaujantis JTO saugumo tarybos rezoliucijomis 817/93 ir 845/93 ir sudaryti tokiu būdu palankesnes sąlygas palaikyti geros kaimynystės ryšius ir plėtoti regionų bendradarbiavimą;

42. palankiai vertina pastangas užtikrinti piliečiams galimybę susipažinti su viešo pobūdžio informacija ir tokiu būdu didinti administracijos skaidrumą, bet pabrėžia, kad administracija nėra pasirengusi ar nenori šias sąlygas gerinti;

43. džiaugiasi, kad RK Biuras, atsiliėpdamas į Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos vyriausybės pateiktą oficialų prašymą, 2008 m. kovo 4 d. priėmė sprendimą įsteigti jungtinį konsultacinį RK ir Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos komitetą; ragina laiku išspręsti administracinius klausimus, kad pirmasis tokio komiteto posėdis galėtų įvykti 2008 m. pirmame pusmetyje.

2008 m. balandžio 9 d., Briuselis

Regionų komiteto
pirmininkas
Luc VAN DEN BRANDE